ROZSUDOK SÚDNEHO DVORA (veľká komora)

z 18. júla 2007 *

Vo veci C-213/05,

ktorej predmetom je návrh na začatie prejudiciálneho konania podľa článku 234 ES, podaný rozhodnutím Bundessozialgericht (Nemecko) z 10. februára 2005 a doručený Súdnemu dvoru 17. mája 2005, ktorý súvisí s konaním:

Wendy Geven

proti

Spolkovej krajine Severné Porýnie-Westfálsko,

SÚDNY DVOR (veľká komora),

v zložení: predseda V. Skouris, predsedovia komôr P. Jann, C. W. A. Timmermans, A. Rosas, K. Lenaerts, P. Kūris a E. Juhász, sudcovia R. Silva de Lapuerta, K. Schiemann (spravodajca), J. Makarczyk, G. Arestis, A. Borg Barthet a M. Ilešič,

* Jazyk konania: nemčina.

generálny advokát: L. A. Geelhoed,
tajomník: R. Grass,

so zreteľom na písomnú časť konania,

so zreteľom na pripomienky, ktoré predložili:

— pani Geven, v zastúpení: M. Eppelein, Assessor,

— nemecká vláda, v zastúpení: M. Lumma, splnomocnený zástupca,

— vláda Spojeného kráľovstva, v zastúpení: C. Jackson, splnomocnená zástupkyňa, za právnej pomoci E. Sharpston, QC,

— Komisia Európskych spoločenstiev, v zastúpení: V. Kreuschitz, splnomocnený zástupca,

po vypočutí návrhov generálneho advokáta na pojednávaní 28. septembra 2006,

vyhlásil tento

Rozsudok

1 Návrh na začatie prejudiciálneho konania sa týka výkladu nariadenia Rady (EHS) č. 1612/68 z 15. októbra 1968 o slobode pohybu pracovníkov v rámci spoločenstva (Ú. v. ES L 257, s. 2; Mim. vyd. 05/001, s. 15).

2 Tento návrh bol podaný v rámci sporu medzi pani Geven a spolkovou krajinou Severné Porýnie-Westfálsko týkajúceho sa odmietnutia vyplatenia príspevku na výchovu pre pani Geven na jej dieťa.

Právny rámec

Právna úprava Spoločenstva

3 Článok 7 ods. 1 a 2 nariadenia č. 1612/68 stanovuje:

„1. S pracovníkom, ktorý je štátnym príslušníkom členského štátu, sa na území iného členského štátu nesmie z dôvodu jeho štátnej príslušnosti zaobchádzať inak ako s vlastnými pracovníkmi, pokiaľ ide o podmienky zamestnania a pracovné podmienky, najmä odmeňovanie, prepustenie, a ak by sa stal nezamestnaným, opätovné začlenenie do práce alebo zamestnania.

2. Takýto pracovník požíva rovnaké sociálne a daňové výhody ako vlastní pracovníci.“

Vnútroštátna právna úprava

4 Ako vyplýva z návrhu na začatie prejudiciálneho konania, paragraf 1 ods. 1 zákona o priznaní príspevku na výchovu a rodičovskej dovolenke (Bundes-

erziehungsgeldgesetz, ďalej len „BErzGG“) v jeho znení uplatniteľnom v čase vzniku skutkových okolností stanovoval, že o príspevok na výchovu môže žiadať osoba, ktorá má svoj trvalý pobyt alebo zvyčajné bydlisko v Nemecku, žije v spoločnej domácnosti s dieťaťom, o ktoré sa stará, ktorá sama zabezpečuje starostlivosť o toto dieťa a jeho výchovu a ktorá nevykonáva zárobkovú činnosť alebo ju nevykonáva na plný úväzok.

5 Okrem toho podľa paragrafu 1 ods. 4 BErzGG v jeho znení uplatniteľnom v čase vzniku skutkových okolností vo veci samej štátni príslušníci členských štátov Európskej únie a cezhraniční pracovníci prichádzajúci z krajín hraničiacich s Nemeckom majú právo na príspevok na výchovu, pokiaľ vykonávajú v tomto členskom štáte zárobkovú činnosť prekračujúcu určitý prah pracovného pomeru na kratší pracovný čas.

6 Podľa znenia paragrafu 8 ods. 1 bodu 1 zväzku IV zákonníka o sociálnom zabezpečení (Sozialgesetzbuch IV) v jeho znení účinnom v čase vzniku skutkových okolností vo veci samej (BGBl. I, s. 1229) pracovná činnosť sa považovala za pracovný pomer na kratší pracovný čas, ak jej trvanie bolo kratšie ako 15 hodín týždenne a ak obvykle poberaná mesačná mzda neprekračovala sedminu referenčnej mesačnej hodnoty v zmysle paragrafu 18 predmetného zväzku IV, a to 610 DEM v roku 1997 a 620 DEM v roku 1998.

Spor vo veci samej a prejudiciálna otázka

7 Pani Geven je holandská štátna príslušníčka. Pri narodení jej syna, v decembri 1997 mala bydlisko v Holandsku spolu so svojím manželom, ktorý v tomto členskom štáte vykonával zárobkovú činnosť. Po uplynutí obdobia právnej ochrany materstva, počas prvého roku života jej syna, žalobkyňa pracovala v Nemecku s týždenným pracovným časom, ktorý sa pohyboval medzi 3 až 14 hodinami a poberala týždennú mzdu medzi 40 až 168,87 DEM.

8 Žiadosť žalobkyne smerujúca k získaniu príspevku na výchovu za prvý rok života jej syna spolková krajina Severné Porýnie-Westfálsko zamietla rozhodnutím z 5. júna 1998 v jeho znení vyhlásenom v reakcii na námietky z 27. januára 2000. Spolková krajina Severné Porýnie-Westfálsko odôvodňovala svoje rozhodnutie skutočnosťou, že pani Geven nemala ani svoj trvalý pobyt, ani zvyčajné bydlisko v Nemecku a že nebola zamestnaná na základe pracovnej zmluvy, ktorá by uvádzala aspoň 15 hodinovú týždennú pracovnú dobu. Okrem toho ako osoba pracujúca na kratší pracovný čas nebola považovaná za pracovníka v zmysle nariadenia Rady (EHS) č. 1408/71 zo 14. júna 1971 o uplatňovaní systémov sociálneho zabezpečenia na zamestnancov a ich rodiny, ktorí sa pohybujú v rámci spoločenstva, v jeho znení zmenenom a doplnenom nariadením Rady (ES) č. 118/97 z 2. decembra 1996 (Ú. v. ES L 28, 1997, s. 1), zmeneného a doplneného nariadením Rady (ES) č. 1290/97 z 27. júna 1997 (Ú. v. ES L 176, s. 1, ďalej len „nariadenie č. 1408/71“).

9 So žalobou podanou proti tomuto rozhodnutiu bola pani Geven v prvostupňovom konaní a v odvolacom konaní v dôsledku rozhodnutí Sozialgericht Münster zo 6. mája 2002 a Landessozialgericht Nordrhein-Westfalen z 24. októbra 2003 neúspešná. Žalobkyňa sa teda obrátila na vnútroštátny súd, ktorý predložil návrh na začatie prejudiciálneho konania, s návrhom na preskúmanie — „Revíziu“.

10 Za týchto okolností Bundessozialgericht rozhodol konanie prerušiť a položiť Súdnemu dvoru nasledujúcu prejudiciálnu otázku:

„Zakazuje právo Spoločenstva (a najmä článok 7 ods. 2 nariadenia č. 1612/68…) spolkovej republike Nemecko odmietnuť štátnej príslušníčke iného členského štátu, ktorá má v tomto štáte bydlisko a v Nemecku vykonáva zárobkovú činnosť v pracovnom pomere na kratší pracovný čas (od 3 do 14 hodín týždenne), nárok na nemecký príspevok na výchovu z dôvodu, že nemá v Nemecku ani trvalý pobyt, ani zvyčajné bydlisko?“

O prejudiciálnej otázke

11 Článok 7 ods. 2 nariadenia 1612/68 stanovuje, že migrujúci pracovník požíva v hostiteľskom členskom štáte rovnaké sociálne a daňové výhody ako vlastní pracovníci.

12 Odkaz na „sociálne výhody“ uvádzaný v tomto ustanovení nemôže byť vykladaný zužujúco (rozsudok z 27. novembra 1997, Meints, C-57/96, Zb. s. I-6689, bod 39). Podľa ustálenej judikatúry sa pod „sociálnymi výhodami“ rozumejú všetky výhody, ktoré — či už sú podmienené pracovnou zmluvou, alebo nie — sa poskytujú vlastným pracovníkom z dôvodu ich objektívneho postavenia pracovníkov alebo jednoducho vo všeobecnosti z dôvodu ich miesta bydliska v tuzemsku a ktorých rozšírenie na pracovníkov, ktorí sú štátnymi príslušníkmi iného členského štátu, sa preto zdá vhodné na uľahčenie ich mobility v rámci Európskeho spoločenstva (pozri rozsudky zo 14. januára 1982, Reina, 65/81, Zb. s. 33, bod 12; Meints, už citovaný, bod 39, a rozsudok z 12. mája 1998, Martínez Sala, C-85/96, Zb. s. I-2691, bod 25).

13 Súdny dvor už rozhodol, že nemecký príspevok na výchovu predstavuje „sociálnu výhodu“ v zmysle článku 7 ods. 2 nariadenia č. 1612/68 (pozri rozsudok Martínez Sala, už citovaný, bod 26).

14 Nemecká vláda a vláda Spojeného kráľovstva poznamenali, že umožniť cezhraničnému pracovníkovi, ktorý má svoj trvalý pobyt a svoje miesto zamestnania v rozličných členských štátoch, požívať rovnaké sociálne výhody v oboch členských štátoch a kombinovať ich by bolo nespravodlivé. S cieľom predísť tomuto nebezpečenstvu a vzhľadom na skutočnosť, že nariadenie č. 1612/68 neobsahuje pravidlá koordinácie určené na predídenie kumulovania dávok, možnosť „exportovať“ príspevok na výchovu do členského štátu bydliska cezhraničného pracovníka by mala byť vylúčená.

15 V tejto súvislosti je potrebné poznamenať, že postavenie cezhraničného pracovníka pani Geven nebráni tomu, aby sa mohla dovolávať rovnosti zaobchádzania uvádzanej v článku 7 ods. 2 nariadenia č. 1612/68, pokiaľ ide o priznanie sociálnych výhod. Súdny dvor už rozhodol, že cezhraniční pracovníci môžu uplatňovať ustanovenia článku 7 nariadenia č. 1612/68 z rovnakého dôvodu ako akýkoľvek iný pracovník, ktorého sa týka toto ustanovenie. Nakoniec štvrté odôvodnenie tohto nariadenia výslovne uvádza, že právo na voľný pohyb musí byť priznané „bez diskriminácie stál[ym] pracovní[kom], sezónn[ym] pracovní[kom], cezhraničn[ým] pracovní[kom] a tý[m], ktorí vykonávajú činnosť za účelom poskytovania služieb“ a jeho článok 7 sa týka „pracovník[a], ktorý je štátnym príslušníkom členského štátu“ (rozsudok Meints, už citovaný, bod 50).

16 Okrem toho je potrebné pripomenúť, že do pôsobnosti predpisov týkajúcich sa voľného pohybu pracovníkov (a v dôsledku toho nariadenia č. 1612/68) patrí každý pracovník, ktorý vykonáva skutočnú a reálnu činnosť, s výnimkou pracovníkov, ktorých činnosť je natoľko obmedzená, že sa zdá byť čisto marginálnou a akcesorickou (pozri najmä rozsudok z 23. marca 1982, Levin, 53/81, Zb. s. 1035, bod 17).

17 Skutočnosť, že vnútroštátny súd určil, že žalobkyňa bola počas predmetného obdobia zapojená do skutočného pracovnoprávneho vzťahu, jej umožňuje dovolávať sa postavenia „migrujúceho pracovníka“ v zmysle nariadenia č. 1612/68.

18 Je potrebné pripomenúť, že zásada rovnosti zaobchádzania stanovená v článku 48 Zmluvy ES (zmenený, teraz článok 39 ES), ako aj v článku 7 nariadenia č. 1612/68 zakazuje nielen zjavnú diskrimináciu na základe štátnej príslušnosti, ale aj akúkoľvek skrytú formu diskriminácie, ktorá v dôsledku uplatnenia iných kritérií rozlišovania v skutočnosti vedie k rovnakému výsledku (rozsudok Meints, už citovaný, bod 44).

19 Pokiaľ vnútroštátne opatrenie nie je objektívne odôvodnené a primerané sledovanému cieľu, treba ho považovať za nepriamo diskriminačné, ak je samotnou svojou povahou spôsobilé dotknúť sa viac migrujúcich pracovníkov ako vlastných pracovníkov a v dôsledku toho hrozí, že podstatnejšie znevýhodní prvých menovaných (rozsudok Meints, už citovaný, bod 45).

20 Takým je prípad podmienky bydliska, ako je podmienka v konaní vo veci samej, ktorú splniť, ako to poznamenáva vnútroštátny súd, je prirodzene jednoduchšie pre vlastných pracovníkov než pre pracovníkov z iných členských štátov.

21 Podľa údajov predložených vnútroštátnym súdom nemecký príspevok na výchovu predstavuje nástroj vnútroštátnej rodinnej politiky, smerujúci k podpore natality v krajine. Prvotným cieľom tohto príspevku je umožniť rodičom starať sa osobne o deti, zrieknuc sa ich profesijnej činnosti alebo obmedziac ju s cieľom venovať sa výchove ich detí počas prvého obdobia ich života.

22 Nemecká vláda v podstate dodáva, že príspevok na výchovu je poskytovaný na zvýhodnenie osôb, ktoré si voľbou svojho trvalého pobytu vytvorili skutočnú väzbu k spoločnosti Nemecka. V tomto kontexte je podmienka bydliska, akou je podmienka v konaní vo veci samej, odôvodnená.

23 Nezávisle od otázky, či ciele sledované nemeckou právnou úpravou môžu odôvodňovať vnútroštátnu právnu úpravu založenú výlučne na kritériu bydliska, je potrebné konštatovať, že podľa údajov predložených vnútroštátnym súdom sa nemecký zákonodarca neobmedzil na striktné uplatňovanie podmienky bydliska na priznanie príspevku na výchovu, ale pripustil výnimky umožňujúce, aby ho poberali aj cezhraniční pracovníci.

24 Z návrhu na začatie prejudiciálneho konania vyplýva, že podľa paragrafu 1 ods. 4 BErzGG v jeho znení uplatniteľnom v čase vzniku skutkových okolností vo veci samej cezhraniční pracovníci, ktorí vykonávajú v Nemecku zárobkovú činnosť, ale majú bydlisko v inom členskom štáte, môžu žiadať o príspevok na výchovu, ak ich zárobková činnosť prekračuje určitý prah pracovného pomerju na kratší pracovný čas.

25 V dôsledku toho sa zdá, že podľa nemeckej právnej úpravy účinnej v čase vzniku skutkových okolností vo veci samej bydlisko nebolo považované za jedinú väzbu k predmetnému členskému štátu a že významný príspevok k vnútroštátnemu trhu práce predstavoval rovnako platný prvok integrácie do spoločnosti uvedeného členského štátu.

26 V tomto kontexte je potrebné pripustiť, že absencia dostatočne významnej zárobkovej činnosti v dotknutom členskom štáte na strane pracovníka nerezidenta môže predstavovať prípustné odôvodnenie odmietnutia priznania predmetnej sociálnej výhody.

27 Ako už Súdny dvor konštatoval v rozsudku zo 14. decembra 1995, Megner a Scheffel (C-444/93, Zb. s. I-4741, body 18 až 21 a 29), hoci osoba, ktorá vykonáva pracovný pomer na kratší pracovný čas takého typu, aký sa uvádza v prejudiciálnej otázke, má postavenie „pracovníka“ v zmysle článku 39 ES, napriek tomu je potrebné pripomenúť, že za terajšieho stavu práva Spoločenstva patrí sociálna politika do právomoci členských štátov, ktoré majú širokú mieru úvahy pri jej výkone. Táto miera úvahy však nemôže mať za dôsledok zbavenie obsahu práv, ktoré jednotlivci odvodzujú od ustanovení Zmluvy ES zakotvujúcich ich základné slobody (pozri, pokiaľ ide o článok 39 ES, rozsudky z 26. januára 1999, Terhoeve, C-18/95, Zb. s. I-345, bod 44, a z 11. januára 2007, ITC, C-208/05, Zb. s. I-181, body 39 a 40, ako aj analogicky, v oblasti rovnosti zaobchádzania medzi pracovníkmi mužského a ženského pohlavia, rozsudky Megner a Scheffel, už citovaný, a z 11. septembra 2003, Steinicke, C-77/02, Zb. s. I-9027, body 61 a 63).

28 Ako bolo poznamenané v bodoch 21 až 25 tohto rozsudku, cieľom nemeckého zákonodarcu je priznať v situácii, akou je situácia v konaní vo veci samej, príspevok na výchovu osobám, ktoré majú dostatočne úzku väzbu s nemeckou spoločnosťou, bez toho, aby vyhradzoval tento príspevok výlučne pre osoby, ktoré majú v Nemecku trvalý pobyt.

29 Pri výkone svojej právomoci sa uvedený zákonodarca mohol dôvodne domnievať, že vylúčenie priznania predmetného príspevku pri pracovníkoch nerezidentoch, ktorí v predmetnom členskom štáte vykonávajú zárobkovú činnosť, ktorá neprekračuje určitý prah pracovného pomeru na kratší pracovný čas v zmysle vnútroštátneho práva, predstavuje vzhľadom na cieľ pripomenutý v predchádzajúcom bode vhodné a primerané opatrenie (pozri analogicky rozsudok Megner a Scheffel, už citovaný, bod 30).

30 Vzhľadom na vyššie uvedené úvahy je na položenú otázku potrebné odpovedať, že článok 7 ods. 2 nariadenia č. 1612/68 nebráni vylúčeniu priznania sociálnej výhody, ktorá má charakteristiky nemeckého príspevku na výchovu, vnútroštátnou právnou úpravou členského štátu štátnej príslušníčke iného členského štátu, ktorá má v tomto štáte bydlisko a vykonáva v prvom menovanom štáte pracovný pomer na kratší pracovný čas (od 3 do 14 hodín týždenne), z dôvodu, že nemá v prvom menovanom štáte ani trvalý pobyt, ani zvyčajné bydlisko.

O trovách

31 Vzhľadom na to, že konanie pred Súdnym dvorom má vo vzťahu k účastníkom konania vo veci samej incidenčný charakter a bolo začaté v súvislosti s prekážkou postupu v konaní pred vnútroštátnym súdom, o trovách konania rozhodne tento vnútroštátny súd. Iné trovy konania, ktoré vznikli v súvislosti s predložením pripomienok Súdnemu dvoru a nie sú trovami uvedených účastníkov konania, nemôžu byť nahradené.

Z týchto dôvodov Súdny dvor (veľká komora) rozhodol takto:

Článok 7 ods. 2 nariadenia Rady (EHS) č. 1612/68 z 15. októbra 1968 o slobode pohybu pracovníkov v rámci spoločenstva nebráni vylúčeniu priznania sociálnej výhody, ktorá má charakteristiky nemeckého príspevku na výchovu, vnútroštátnou právnou úpravou členského štátu štátnej príslušníčke iného členského štátu, ktorá má v tomto štáte bydlisko a vykonáva v prvom menovanom štáte pracovný pomer na kratší pracovný čas (od 3 do 14 hodín týždenne), z dôvodu, že nemá v prvom menovanom štáte ani trvalý pobyt, ani zvyčajné bydlisko.

Podpisy